

การให้อภัยโทษแก่ผู้ขยาเสพติดรายย่อย ในประเทศ Ecuador

เขียนโดย Pien Metaal

สัมภาษณ์โดย Sandra Edwards

ถอดความโดย นายพิทยา จินาวัฒน์*

มิถุนายน 2557

เมื่อตอนสิ้นปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) มีการปล่อยผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกในคดีลักลอบลำเลียง/ค้ายาเสพติด ออกจากเรือนจำ 1,500 คน โดยรู้จักกันในชื่อของ “การอภัยโทษผู้ลำเลียงยาเสพติด/เดินยาเสพติด/ขนยาเสพติด” โดยเลือกเฉพาะกลุ่มนักโทษที่เป็นเหยื่อของกฎหมายการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนและขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบที่ใช้มาหลายปี แม้ว่าเริ่มด้วยการใช้มาตรการนี้ รัฐบาลของประธานาธิบดี Rafael Correa เริ่มก้าวสำคัญในกระบวนการปฏิรูปกฎหมายที่เข้มงวด/โหดที่ใช้ควบคุมยาเสพติดในประเทศ ซึ่งจะต้องทำให้สำเร็จด้วยการมีกฎหมายใหม่ออกมาให้ได้

* อดีตรองเลขาธิการ ป.ป.ส., รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

บทนำ

ในหลายปีมานี้ระบบการลงโทษกำลังอยู่ภายใต้การกดดันมาก เนื่องจากการนำระบบดังกล่าวไปใช้ในทางที่ผิดที่เกิดจากการแก้ปัญหาการเสพติด การค้า และการผลิตยาเสพติด ซึ่งเหมือนกับการเดินมาถึงทางตัน ทำให้ต้องมีการพิจารณาทบทวนอย่างสำคัญ ระบบคุมขังนักโทษกลายเป็นสถานที่นำเอาผู้ต้องหา/จำเลยจากคดียาเสพติดตามนโยบายการแก้ปัญหายาเสพติดของนานาประเทศที่เน้นในเรื่อง “ความสามารถอดทนได้ต่อปัญหาเสพติด” (Zero tolerance) ผลที่ตามมาก็คือ ต้องปราบปรามจับกุมผู้เสพติด ผู้ลำเลียง/ค้า และผู้ผลิตยาเสพติดจำนวนมากทำให้มีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ

กรณีลาตินอเมริกาเป็นตัวอย่างที่ดีของสถานการณ์ที่ไม่ยั่งยืนและเผยให้เห็นถึงสภาพที่ขาดมนุษยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน นโยบายที่พัฒนาขึ้นในประเทศ Ecuador ในชื่อของ “ความมั่นคงของพลเมือง (Citizen Security)” เกี่ยวข้องกับวาทกรรม “สงครามยาเสพติด” ที่ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังในเรือนจำอย่างมีนัยสำคัญ

บุคคลที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมบางอย่าง (เช่น เป็นคนยากจน การศึกษาน้อย ฯลฯ) ในทางปฏิบัติพบว่า (ถ้าทำตาม) ทางเลือกต่างๆ ที่จะช่วยให้มีความอยู่รอดในชั้นต่ำสุดได้ต้องกลายเป็นผู้ที่กระทำผิดกฎหมาย เช่น การค้าขายอย่างไม่เป็นทางการ การปล้น การลักลอบขนยาเสพติดจำนวนเล็กน้อย

การกระทำผิดดังกล่าวเกิดขึ้นตามถนนซึ่งไม่ค่อยดำเนินการตามนโยบาย “พลเมืองมีความมั่นคง” ส่งผลให้มีการคุมขังอาชญากรที่เป็นผู้นำในธุรกิจผิดกฎหมายเหล่านี้

สถานการณ์ของเรือนจำของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้มีลักษณะตามที่นักวิเคราะห์อธิบายว่าเหมือนกับเป็นระเบิดเวลาบีบให้รัฐบาลต้องตรวจสอบและพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยทันที การตรวจสอบครั้งนี้อ้างอิงได้จากการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายและการปฏิบัติซึ่งอาจได้ผลโดยเร็วและช่วยฟื้นฟูความได้สัดส่วนในการพิจารณาตัดสินโทษในความผิดทางอาญาที่กระทำลง

เรือนจำต่างๆ มีสภาพทุกข์ยากเลวร้ายมากเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยพื้นฐานไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย ความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ มีความรุนแรงอย่างเป็นระบบเกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง และการไม่ให้ผู้ต้องขังได้ตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้ต้องขังเอง การที่แม่ต้องถูกคุมขังทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ปลอดภัย ลูกๆ สับสนไม่อาจปรับตัวได้จึงต้องใช้ชีวิตอยู่ตามถนนซึ่งมองเห็นอนาคตในระยะปานกลางและระยะยาวได้ว่าอาจต้องไปอยู่สถานพินิจเด็กและเยาวชน หรือเรือนจำ ข้อพิจารณาด้านสังคมช่วยผลักดันในเรื่องที่เป็นวาระทางการเมืองในหลายประเทศในลาตินอเมริก้านในการจัดลำดับความสำคัญในเรื่องเงื่อนไขที่เป็นมนุษยธรรมมากขึ้น

รายงานฉบับนี้อุทิศให้แก่กรณีของประเทศ Ecuador ที่มีการปฏิรูปประมวลกฎหมายอาญาในส่วนของ การตัดสินลงโทษคดีอาญาซึ่งจะเป็นตัวอย่างสูงใจสำหรับประเทศอื่นๆ รายงานเน้นในเรื่องสถานการณ์วิกฤติของระบบการลงโทษในประเทศ Ecuador และวิเคราะห์ลักษณะของการอภัยโทษแก่บุคคลที่เรียกว่าผู้ล้าเลียง/ ขนยาเสพติดรายย่อย (ที่เรียกว่ามือชนฯ หรือคนเดินยาเสพติด หรือ mules ซึ่งเป็นผู้ล้าเลียง/ขนยาเสพติดรายย่อย หรือเป็นผู้ขายยาเสพติด)

รัฐบาลประเทศ Ecuador ให้อภัยโทษภายใต้เงื่อนไขที่เข้มงวดแก่กลุ่มบุคคลที่ถูกพิพากษาตัดสินลงโทษในคดีลักลอบล้าเลียง/ค้ายาเสพติด มาตรการนี้เป็นตัวอย่างของการปฏิรูปซึ่งทำให้มั่นใจในรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้ในพื้นที่ที่การเมืองมีบทบาทมาก (เพิ่มเติมโดยผู้แปล อะไรก็เป็นการเมืองไปหมด ในเรื่องการจัดสรรคุณค่า ผลประโยชน์/ทรัพยากร การกำหนดนโยบายจะคำนึงถึงคะแนนนิยมของประชาชนเป็นหลัก ฯลฯ)

ความจริงที่ว่าประธานาธิบดี Correa มีประสบการณ์คล้ายกันจากประวัติส่วนตัวซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของท่าน บิดาของประธานาธิบดี Correa เองก็เป็นเหยื่อของการกระทำที่ผิดพลาดและเสื่อมเสียเกียรติในช่วงสร้างเนื้อสร้างตัวเพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น บิดาของท่านเคยผิดพลาดที่ขับรถบรรทุกยาเสพติดข้ามพรมแดนแล้วถูกจับกุมและฆ่าตัวตายเพราะเหตุดังกล่าว เหนือสิ่งอื่นใด

มาตรการที่ใช้ นั้นแสดงให้เห็นถึงการทำให้นโยบายยาเสพติดมีความเป็นมนุษยธรรมขึ้นเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยริบด่วนทั้งในลาตินอเมริกาและประเทศอื่นๆ ในโลก

ผู้เขียนขอขอบคุณสำหรับการอภัยโทษที่รัฐบาลให้แก่มือชน/คนเดินยาเสพติดรายเล็ก รายน้อย ปัจจุบัน ผู้ได้รับอภัยโทษได้ออกจากประเทศ Ecuador ไปแล้ว (ซึ่งจะมีบทสัมภาษณ์ของบุคคลเหล่านี้ 3 ท่านในบทความนี้ด้วย) การปฏิรูปในประเทศ Ecuador เกิดขึ้นในบริบทการเมืองของกระบวนการประชุมแก้ไขรัฐธรรมนูญ มีการลงประชามติรับรองรัฐธรรมนูญใหม่เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551)

สถานการณ์ในเรือนจำของประเทศ Ecuador

กฎหมายควบคุมยาเสพติดของประเทศ Ecuador มีความเข้มงวดมากที่สุดแห่งหนึ่งในลาตินอเมริกาโดยออกกฎหมายตามแนวบรรทัดฐานระหว่างประเทศ กฎหมายยาเสพติดพัฒนามาโดยมีแรงกดดันทางการเมืองจากประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1980 และช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 (พ.ศ. 2523-2533)

ประเทศในกลุ่ม Andean จะรวมเอาระเบียบย่อยของการโทษซึ่งไม่สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศและหลักพื้นฐานของกฎหมายอาญาของประเทศ และยังไม่เคารพต่อหลักเกณฑ์ความ

ได้สัดส่วนระหว่างอาชญากรรมและการลงโทษ (Proportionality between a crime and punishment)

นอกจากนั้นยังล้มเหลวที่จะแยกแยะความแตกต่างระหว่างการปลูกพืชเสพติด, การแปรรูป, การลักลอบค้า/ลำเลียง และการเสพยาเสพติด

กฎหมายยาเสพติดดังกล่าวมาจากนอกภูมิภาคลาตินอเมริกา โดยไม่ได้พิจารณาในเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม การยอมรับรู้ในความไม่เท่าเทียมทางสังคม หรือการพิจารณาตามบรรทัดฐานทางสิทธิมนุษยชน

ข้อมูลความเป็นจริงในเรือนจำ แม้ว่าอาจแตกต่างกันบ้างมาจากสถิติของหน่วยงานฟื้นฟูทางสังคมแห่งชาติของประเทศ Ecuador เมื่อเดือนสิงหาคม ปีค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) พบว่ามีผู้ต้องขังราว 17,000 คน อยู่ในระบบเรือนจำ (จากการทำสำมะโนผู้ต้องขังในเรือนจำของประเทศ Ecuador กระทรวงยุติธรรม) พบว่ามีผู้ต้องขังอยู่ทั้งหมด 13,532 คน ในขณะที่พื้นที่อย่างเป็นทางการของเรือนจำที่สามารถรองรับผู้ต้องขังได้มีเพียง 8,000 คน ส่งผลให้มีปัญหาผู้ต้องขังแออัดล้นเรือนจำ

แม้ว่าประเทศ Ecuador เป็นประเทศที่มีอัตราโทษจำคุกต่ำที่สุดในลาตินอเมริกา แต่ความหนาแน่นของผู้ต้องขังต่อพื้นที่นั้นมีระดับสูงที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคใกล้เคียงกับประเทศ Brazil และประเทศ Peru แต่ก็ต่ำกว่าประเทศ Bolivia และประเทศ Suriname

ข้อมูลจากกระทรวงยุติธรรมของประเทศ Ecuador พบว่า 45% ของผู้ต้องขัง (6,039 คน) ยังไม่ได้ถูกตัดสินคดี/ยังไม่เป็นนักโทษเด็ดขาด และ 46% ของผู้ต้องขังไม่มีทุนายความ ในที่คุมขัง มีการก่อความวุ่นวายและความรุนแรงเพิ่มขึ้น ข้อร้องเรียนจากผู้ต้องขังในเรื่องการใช้มาตรการที่เข้มงวดยังไม่เกิดขึ้น นอกจากการใช้กฎระเบียบ

ระหว่างปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) และ ค.ศ. 2005 (2548) จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการใช้กฎหมายอย่างไม่พินิจพิเคราะห์ที่อันอาจเป็นผลมาจากแรงกดดันที่รุนแรงจากรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาภายใต้การริเริ่มของ Andean ครั้งหนึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศออกมาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนว่า ได้พิจารณาว่า “ปฏิบัติการของประเทศ Ecuador ยังไม่มีประสิทธิภาพ และจำเป็นที่ประเทศ Ecuador ต้องเพิ่มการจับกุมนักค้ายาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก 12%”

การแทรกแซงของสหรัฐฯ ในกิจการภายในของประเทศ Ecuador และในประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ไม่เป็นที่ยอมรับ แต่ในกรณีนี้แสดงให้เห็นว่ามันก้าวไปไกลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จำเพาะ

สืบเนื่องจากการสำมะโนจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำต่างๆ เมื่อเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) 34% ของผู้ต้องขังคดีลักลอบค้า/ลำเลียงยาเสพติดในประเทศ Ecuador ตั้งแต่กลางปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) เป็นต้นมาเป็นผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ในเดือนมิถุนายนปี ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในศูนย์บำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ และต่อมา มีการประกาศอีกครั้งในปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) หลังจากประธานาธิบดี Correa ไปเยี่ยมเรือนจำแห่งหนึ่งที่มีห้องขัง 25 ห้อง ในเมือง Quito หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ได้เริ่มรณรงค์ระดับชาติในหลายเรื่อง เรื่องหนึ่งคือการให้อภัยโทษแก่ผู้ชน/เดินยาเสพติดรายเล็ก รายน้อย รัฐบาลประเทศ Ecuador ริเริ่มการพิจารณาเป็นพิเศษแก่กลุ่มผู้ชนยาเสพติดรายย่อยเหล่านี้ ซึ่งมีจำนวน 2,555 คน ประธานาธิบดี Correa สัญญาว่าภายใน 2 ปี จะไม่มีผู้ต้องขังคนใดที่อยู่ในประเทศที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาคดี ในการดำเนินงานดังกล่าวประธานาธิบดี Correa จึงจัดตั้งหน่วยป้องกันสาธารณะขึ้นซึ่งสร้างผลงานที่ดีพอสมควร

เมื่อประธานาธิบดี Correa เข้ารับหน้าที่ เขาจัดตั้งกระทรวง ยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนขึ้นซึ่งไม่เคยมีหน่วยงานนี้มาก่อนในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) สำนักงานฟื้นฟูทางสังคมแห่งชาติ (NOSR) ให้ข้อมูลผลการดำเนินงานรณรงค์ในปีแรกของการรณรงค์ ทั้งๆ ที่ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ก็มี การปล่อยผู้ต้องขัง 6,600 คน โดยปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานทางกฎหมายให้เรียบง่ายขึ้นโดยการให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยในขั้นสุดท้าย และมือชน/เดิทยาเสพติดรายเล็กรายน้อย ประมาณว่ามีผู้ต้องขังในกลุ่มประเภทสุดท้ายได้รับการอภัยโทษ 1,500 คน

ข้อเสนอในการอภัยโทษ

พื้นฐานของความคิดที่จะปล่อยตัวผู้ต้องขังคดีลักลอบลำเลียง ยาเสพติดอยู่ภายในกรอบความคิดที่รัฐบาลประเทศ Ecuador เรียกว่า “การทำให้ระบบฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมของผู้ติดยาเสพติดมีความเป็นมนุษยธรรม” และการทำให้สอดคล้องกับพันธะข้อผูกพันขั้นพื้นฐาน เช่น “การเคารพและการบังคับใช้กฎหมายให้เคารพสิทธิมนุษยชน (respecting and enforcing respect for human rights)”

ในการบรรยายที่นำเสนอต่อคณะทำงานเฉพาะกิจสำหรับ
กิจการด้านกฎหมายและการคลังของสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ว่า
กฎหมายปัจจุบัน “กำหนดโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่ได้
กระทำไป ในความเป็นจริง ส่วนใหญ่ของผู้ต้องคำพิพากษาลด
โทษไม่ได้เป็นผู้ลักลอบล่ำเลียง/ค้ารายใหญ่หรือเป็นผู้จำหน่าย
แต่เป็นบุคคลที่เรียกว่า “มือชน/เดินยาเสพติด” เกือบทั้งหมดเป็น
ผู้หญิง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้ควบคุมการล่ำเลียง/ค้ายาเสพติด
แต่เป็นคนที่ให้เข้าร่างกายเป็นที่เก็บยาเสพติดเพื่อแลกกับเงินซึ่ง
ไม่สัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ได้มาจากการขายยาเสพติด” รัฐบาล
คาดว่าจะมีการปฏิรูปกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโดยอ้างว่า
กฎหมายปัจจุบันถูกมองว่าเป็นการฝ่าฝืน/ละเมิดประมวลกฎหมาย
อาญาของประเทศ Ecuador”

ข้อเสนอที่จัดทำขึ้นกำหนดให้คดีมีการอภัยโทษ “สำหรับบุคคล
ที่ชน/เดินยาเสพติด” การกำหนดโทษของศาลก่อนเดือนกรกฎาคม
ปีค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) ที่ยังมีอยู่

- แม้ว่าเป็นคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือมีการกลับคำ
พิพากษา,
- ไม่มีการพิพากษาลงโทษภายใต้กฎหมายยาเสพติดมาก่อน,

- ถูกจับกุมมาพร้อมด้วยยาเสพติดจำนวนไม่เกิน 2 กิโลกรัม และ

- ถูกคุมขังมาแล้วเป็นเวลา 10% ของระยะเวลาที่ถูกตัดสินจำคุก หรืออย่างน้อย 1 ปี

ในคำกล่าวของ Dr. Gustavo Jalkh รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนนั้น ข้อเสนอสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้รับการอนุมัติจากสภาร่างรัฐธรรมนูญที่สมาชิกร่วมประชุมกันอย่างครบถ้วนเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) เนื้อหาที่ได้รับความเห็นชอบนั้นเหมือนกับข้อเสนอของรัฐบาลที่เสนอไป ซึ่งรวมทั้งข้ออ้างอิงที่เป็นข้อเสนอของสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (ECOSOC) เคยจัดทำขึ้นไว้ก่อนหน้านี้ในเรื่องมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง/นักโทษ และเป็นการอ้างอิงถึงข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่แสดงไว้ในรายงานประจำปี ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2540) ของศาลสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐอเมริกาซึ่งบันทึกไว้ว่ากฎหมายต่อต้านยาเสพติดนั้นก่อให้เกิดอันตรายที่มากเกินไปควรต่อบุคคลที่ฝิ่น สิ่งที่สำคัญคือเป็นข้ออ้างอิงถึงผลเสียทางด้านสังคมของผู้ต้องขังหญิงซึ่งเป็นกลุ่มผู้ต้องขังส่วนใหญ่ในคดีการลักลอบลำเลียง/ค้ายาเสพติด

ข้ออภิปรายถกเถียงและการตัดสินใจทางการเมือง : ข้อสนับสนุน และข้อโต้แย้ง

ข้อเสนอและชุดกิจกรรมในการปฏิรูปกฎหมายของรัฐบาลประธานาธิบดี Correa ได้รับความเห็นชอบจากการลงคะแนนออกเสียงของสมาชิกสภา (ร่าง) รัฐธรรมนูญเมื่อ 24 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) ซึ่งรวมทั้งการให้อภัยโทษแก่มีอชญาเสพติดรายย่อย และในเดือนกรกฎาคมนั้นเองสภา (ร่าง) รัฐธรรมนูญสิ้นสุดการทำงานโดยให้ความเห็นชอบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (new Magna Carta) ต่อมาในเดือนกันยายนปีเดียวกันรัฐบาลจัดให้มีการลงประชามติของประชาชน (public referendum) ว่าจะรับหรือไม่รับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ผ่านมาความเห็นชอบจากสภา ฯ มา

1. การสัมภาษณ์ MS.Analia Silva

MS.Analia ถูกตัดสินจำคุก 8 ปีในเรือนจำหญิงที่เมือง Quito ในฐานะความผิดครอบครองยาเสพติดชนิดโคคา เพสต์ (coca paste) หรือโคเคนชนิดเปียกเป็นก้อนยังไม่แห้งเป็นผงหนัก 400 กรัม ปัจจุบันเธอถูกจำคุกมาแล้ว 5 ปีจากโทษจำคุก 8 ปี และมีความยากลำบากมาก

MS.Analia ไม่พอใจคณะกรรมการของเรือนจำ เธอบอกว่า กรรมการหลายคนเกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน โดยเฉพาะผู้คุม มีรายได้จากการปล่อยให้ผู้ต้องขังที่จ่ายเงินเข้าถึงบริการต่างๆ ได้ ทั้งที่ก็สามารถได้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอยู่แล้ว เธอประณามการทุจริตที่กรรมการและผู้คุมบางคนทำ เนื่องจากคณะกรรมการเรือนจำรับผิดชอบในการดำเนินการตามขั้นตอนของการอภัยโทษในพื้นที่ El Inca เธอจึงไม่ได้เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยเร็ว (เนื่องจากมีความขัดแย้งกับคณะกรรมการเรือนจำ)

MS.Analia มีปัญหากับเงื่อนไขของการอภัยโทษครั้งใหม่ เธอมีคุณสมบัติเกือบครบถ้วนยกเว้นในเรื่องเงื่อนไขที่จะไม่ให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องขังที่เคยถูกคุมขังมาแล้วเป็นครั้งที่สอง เธอเคยต้องโทษในเรือนจำมาก่อนในฐานะความผิดครอบครองยาเสพติดจำนวนเล็กน้อย เหมือนเป็นการประชดประชัน เธอเข้าไปเกี่ยวข้องในการสนับสนุนสิทธิต่างๆ ของผู้กระทำความผิดซ้ำ เช่น การทำทัณฑ์บน/การปล่อยตัวโดยมีการคุมประพฤติ ในกรณีการอภัยโทษ เหตุผลของเธอคือ การลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลานานนั้นไม่ยุติธรรมต่อเธอ

เรื่องที่ประชดประชันของ MS.Analia อีกกรณีคือ ในที่สุดเธอก็ถูกปล่อยตัวออกมาภายใต้การอภัยโทษครั้งใหม่เนื่องจากมีการทุจริตคอร์รัปชันแบบเดิมอยู่ในกระบวนการที่เธอได้ต่อสู้ใน El Inca เธอก็ต้องจ่ายเงินให้คนบางคนที่รู้ว่าจะต้องจ่ายเงินเท่าไรให้ผู้พิพากษาเพื่อทบทวนและลงนามในเอกสารการอภัยโทษนั้น

ปัจจุบัน MS.Analia มีอิสรภาพแล้ว และทำงานอยู่กับกลุ่มผู้หญิงที่พยายามพึ่งตนเองโดยการจัดการร้านขายกาแฟของกลุ่มอย่างไรก็ตาม เหมือนกับที่เราจะได้เห็นในกรณีศึกษาของ Ms.Teresa Delgado (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3) MS.Analia กำลังมีปัญหาหลังจากที่ถูกจำคุกมาหลายปี เพราะเธอสูญเสียทุกอย่าง อย่างในระหว่างถูกจำคุกและเธอเองก็ไม่ได้รับการศึกษาแม้ในระดับประถมศึกษา MS.Analia มีเชื้อสาย Afro-Ecuador ในระหว่างลัทธิคตินิยมเชื้อชาติในประเทศ Ecuador และภูมิหลังที่เคยถูกจำคุกมา เธอมองเห็นทางเลือกสองสามทางที่เปิดอยู่นอกจากกลับไปเดิน/ขนยาเสพติดซึ่งเธอพยายามอย่างเต็มที่ที่จะหลีกเลี่ยงไม่ทำอีก

2. การสัมภาษณ์ MS.Elizabet Silba

MS.Elizabet Silba ถูกจับกุมเมื่อ ปี ค.ศ. 2007 ในขณะที่กำลังล่าเลี้ยงโคเคน เพลสต์ 500 กรัม เธอถูกตัดสินจำคุก 8 ปี และเริ่มต้นจำคุกใน Ibarra เมืองเล็กๆ ในตอนเหนือของประเทศ Ecuador

MS.Elizabet เป็นบุคคลยอดเยี่ยมซึ่งครั้งหนึ่งเคยถูกจำคุกในเรือนจำ ต่อมากลายเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของคณะกรรมการเรือนจำ เธอและสมาชิกคณะกรรมการเรือนจำคนอื่นไปพบสมาชิกสมัชชาแห่งชาติที่สนใจในการปฏิรูปเรือนจำ สมาชิกสมัชชาฯ ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาข้อเสนอในการให้อภัยโทษแก่ผู้ล่าเลี้ยง/ขนยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยซึ่งถูกตัดสินจำคุกอย่างไม่เป็นธรรมเป็นเวลาหลายปี

เนื่องจากความสัมพันธ์พิเศษกับสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ เมื่อการอภัยโทษได้รับอนุมัติจากสมัชชาฯ MS.Elizabet ได้รับเลือกให้ช่วยดำเนินการในเรื่องการอภัยโทษในเรือนจำสตรีของพื้นที่ Ibarra โดยเธอรวบรวมข้อมูลทั้งหมดของผู้ต้องขังหญิงซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขที่สมัชชาฯ อนุมัติ จากการทำงานของเธอเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังหญิงให้ได้รับอิสรภาพ MS.Elizabet เองก็ได้รับการอภัยโทษด้วยความรวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่าย การอภัยโทษนับว่าเป็นของขวัญที่เหลือเชื่อแก่เธอเพราะใช้เวลา

ดำเนินเรื่องเพียงหนึ่งปีหลังจากที่เธอถูกตัดสินจำคุกเป็นเวลา 8 ปี เธอออกจากเรือนจำมาโดยมีสภาพปกติด้วยความรู้สึกสะเทือนอารมณ์

แม้ในกระบวนการทั้งหมดโดยกฎหมายจะไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ก็มีเอกสารทางด้านกฎหมายและการดำเนินงานของศาลที่ต้องได้รับมาจากหน่วยงานภายนอกเรือนจำ ผู้ต้องขังจำนวนมากใน Ibarra และทั่วประเทศ Ecuador ต้องจ่ายเงินเป็นค่าทนายและ/หรือเป็นค่าตอบแทนบุคคลที่อยู่นอกเรือนจำในการประสานงานเรื่องการขอภัยโทษตั้งแต่ 30-500\$ ความยากง่ายและค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในกระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับภาระกระทำโดยด่วนของผู้ต้องขังที่ต้องการออกจากเรือนจำ ความสลับซับซ้อนของคดี และ/หรือการขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการขอภัยโทษ

จุดเลี้ยวกลับของเรื่องราวของ MS.Elizabet ซึ่งควรเป็นบรรทัดฐาน แต่กลับกลายมาเป็นข้อยกเว้นหรือเรื่องพิเศษ

ข้อเสนอในการให้อภัยโทษของประเทศ Ecuador แก่ผู้ล้าเลียง/มือขนยาเสพติดรายย่อยจัดทำขึ้นในช่วงที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมือง ข้อเสนอเป็นส่วนหนึ่งของชุดกิจกรรมที่รัฐบาลเสนอต่อที่ประชุมสภา (ร่าง) รัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2007 (พ.ศ. 2550) โดยมีการปรับปรุงรวบรวมเข้าด้วยกันขึ้นในระหว่างการประชุมสภาฯ มีการอภิปรายกันมากเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้ในเรื่องปริมาณยาเสพติดที่ผู้ล้าเลียง

ยาเสพติดสามารถขนยาเสพติดโดยมีสิทธิได้รับการอภัยโทษ ในเรื่อง การจัดทำหลักเกณฑ์สำหรับข้อจำกัด/เพดานของปริมาณ/น้ำหนัก ยาเสพติดเป็นกรัมนั้นเห็นได้ชัดเจนว่า เป็นสิ่งที่กำหนดกันตาม อำนาจใจโดยไม่มีเหตุผลรองรับ

การนำเสนอข้อมูลในเรื่องการให้อภัยโทษสำหรับผู้ลำเลียง ยาเสพติดหรือผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ลำเลียงยาเสพติดทำให้เกิด ปฏิกริยาสองประการ ประการแรกมีสัญญาณแห่งความโล่งใจจาก ผู้ต้องขังที่เห็นว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบยังห่วงใยพวกเขา หลังจาก ที่ประท้วง หยุดงาน และร้องเรียนมาหลายปี นับเป็นครั้งแรกที่ ผู้ต้องขังเหล่านี้ได้เห็นว่ามีการกระทำที่เป็นรูปธรรมเพื่อลดปัญหา ความแออัดของผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอย่างไม่มีมนุษยธรรมในเรือนจำ

ปฏิกริยาในครั้งที่สองซึ่งเป็นในทางลบสะท้อนออกมาในเชิง ที่ปรากฏอยู่ตามสื่อมวลชน โดยพื้นฐานแล้ว ฝ่ายตรงข้ามโต้แย้งว่า การอภัยโทษนั้นเป็นการสนับสนุนการลักลอบลำเลียง/ค้ายาเสพติด

กระบอกเสียงของฝ่ายที่ค้านคือ Washington Pesantez อัยการสูงสุดของประเทศซึ่งออกมาพูดคัดค้านข้อเสนอนี้ โดยมี จุดยืนว่า เฉพาะอาชญากรรมทางการเมืองกรณีเดียวเท่านั้นที่จะ ให้อภัยโทษได้ ไม่ใช่อาชญากรรมทั่วไป (ข้อเสนอการอภัยโทษที่ เสนอต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญไปนั้นได้มีการพิจารณารายชื่อผู้ที่เป็น เหยื่อการล่อให้กระทำผิด/ล่อซื้อในช่วงรัฐบาลชุดก่อนๆ)

ยังไม่ชัดเจนว่ากลุ่มใดจะได้ประโยชน์ กลุ่มที่ขายยาเสพติด รายเล็กรายน้อยหรือกลุ่มที่ลำเลียง/มือขนยาเสพติด ด้วยเหตุผล บางอย่างจึงเป็นที่ยอมรับได้ว่าจะให้อภัยโทษเฉพาะกลุ่มผู้ขนยาเสพติด ซึ่งเป็นเหยื่อของเครือข่ายค้า/ลำเลียงยาเสพติด ไม่ใช่ให้อภัยโทษ แก่บุคคลที่ขายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยตามถนน

แต่เมื่อกำหนดปริมาณยาเสพติดไว้ที่ 2 กิโลกรัมหรือน้อยกว่า เป็นที่เห็นชัดเจนว่าคนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเงื่อนไขนี้สามารถ เจริญต่อรองให้ปล่อยพวกเขาออกจากเรือนจำได้ แม้ว่าจะเป็นผู้ค้า ยาเสพติด เงื่อนไขดังกล่าวไม่ได้กำหนดไว้ว่าจะเป็นผู้ขนยาเสพติด หรือไม่ เพราะใช้ปริมาณเป็นตัวกำหนดเท่านั้น

Washington Pesantez อัยการสูงสุด กล่าวว่า ถ้าใคร ขนยาเสพติดมามีน้ำหนัก 2 กิโลกรัม แล้วตั้งใจขายให้ได้กำไรสูง และส่วนใหญ่ของผู้ต้องขัง (80%) ยังอยู่ในเรือนจำในฐานะความผิด ครอบครองยาเสพติดน้อยกว่า 50 กรัม เป็นปริมาณในจำนวนที่ เขาเคยเสนอไว้เป็นขีดจำกัด

ทั้งๆ ที่อัยการสูงสุดระบุถึงข้อมูลพื้นฐาน แต่ก็ยังปะปนกัน ระหว่างมุมมอง 2 มุมมองที่เด่นชัด : คือการจัดองค์กรของการลักลอบ ลำเลียง/ค้ายาเสพติด และเรื่องของการลดทอนความเป็นอาชญากรรม/ ความผิดของผู้ใช้ยาเสพติดซึ่งมีการนำมาใช้มากขึ้นในกระบวนการ ออกกฎหมายและการพิจารณาคดีทั่วโลก

ในเรื่องการจัดตั้งองค์กรลักลอบค้า/ลำเลียงยาเสพติด บุคคลที่เป็นมือขนยาเสพติดเช่นเดียวกับผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยเป็นจุดอ่อนที่สุดของห่วงโซ่ธุรกิจที่ทำกำไรสูงมาก

ผู้หญิงหลายคนที่ยอมเสี่ยงชีวิตกลืนยาเสพติดเข้าไปในท้อง ซึ่งสามารถฆ่าพวกเธอได้ทันทีหรือขายยาเสพติดตามถนนจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามา คนที่ถูกใช้โดยกลุ่มนักค้าและลำเลียงซึ่งเกือบทั้งหมดแทบจะไม่มีข้อยกเว้นเลยมาจากชนชั้นทางสังคม ที่เปราะบางและยากจน ยิ่งกว่านั้นกำไรที่เครือข่ายนักค้ายาเสพติดได้รับนั้นไม่ได้สัดส่วนกับรายได้ที่น้อยของมือขนยาเสพติดที่เครือข่ายยาเสพติดไปหามาทำงานเลยทั้งที่พวกมือขนยาเสพติดมีความเสี่ยงมากกว่า

ข้อเสนอของรัฐบาลประเทศ Ecuador ยังสามารถให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรมกับการครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพ มีข้อพิสูจน์ที่เพียงพอว่ากฎหมายยาเสพติดใหม่หรือกฎหมายที่ปฏิรูปไปพิจารณาจุดเน้นที่อยู่บนพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ : ที่ว่าปัญหาการใช้/เสพยาเสพติดเป็นประเด็นปัญหาในด้านสาธารณสุข และเมื่ออ้างถึงผู้ใช้ยาเสพติดแล้ว “จะไม่มีกรณีใดที่อนุญาตให้เป็นอาชญากรรมหรือความผิด และสิทธิตามรัฐธรรมนูญของบุคคลนั้นจะถูกละเมิดได้

สำหรับคนส่วนใหญ่แล้ว ข้อโต้แย้งที่สำคัญสำหรับข้อเสนอของรัฐบาลประเทศ Ecuador ก็คือ การคืนความได้สัดส่วนที่ขาดหายไปจากคำพิพากษาคัดสินโทษในคดียาเสพติดที่ผ่านมา

3. การสัมภาษณ์ Ms.Teresa Delgado

คดีของ Ms.Teresa Delgado เป็นตัวอย่างของการอภัยโทษครั้งใหม่ซึ่งริเริ่มในประเทศ Ecuador ที่ยังไม่ได้ไปไกลเพียงพอ Ms.Teresa เป็นมือขนยาเสพติดรายย่อยจากนักค้าไปยังผู้ซื้อ เธอถูกจับกุมพร้อมโคเคน 30 กรัม และในที่สุดถูกตัดสินจำคุก 8 ปี

หลังจากเงื่อนไขและขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับการอภัยโทษครั้งใหม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการพิจารณาคดีนักโทษในเรือนจำหญิง El Inca ในเมือง Quito เริ่มรวบรวมข้อมูลจากนักโทษทุกคน: จำนวนยาเสพติดที่ถูกจับกุมและระยะเวลาจำคุก คดีของ Ms.Teresa มีคุณสมบัติชัดเจนที่ได้รับการอภัยโทษ ถึงแม้ว่ากระบวนการไม่ยุ่งยากและเธอไม่ต้องจ่ายค่าอะไร แต่ต้องใช้เวลา 5 เดือน นับตั้งแต่ยื่นเรื่องจนถึงได้รับการปล่อยตัว

นักโทษส่วนใหญ่ต้องถูกคุมขังเป็นเวลานานภายใต้กฎหมายยาเสพติด ที่ผ่านมาในเวลา 6 ปีที่ Ms.Teresa ถูกคุมขังในเรือนจำ เธอสูญเสียสิ่งต่างๆ ที่เคยมีไปทั้งหมด ลูกของเธอสองคนกลายเป็นเด็กกำพร้าและเธอไม่มีที่จะไป เพื่อนเก่าๆ ที่ครอบครัวถูกคุมขังเพราะคดียาเสพติดในเรือนจำพาเธอพร้อมลูกไปและให้ที่อยู่แก่เธอและลูกๆ Ms.Teresa เริ่มต้นทำงานกับเพื่อนที่ธุรกิจบริการจัดอาหาร

อย่างไรก็ตาม ครอบครัวที่ Ms.Teresa ไปอยู่และทำงานด้วยยังคงยุ่งเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดและถูกเฝ้าจับตาโดยตำรวจ โดยที่เธอไม่รู้ Ms.Teresa ถูกพบเห็นบ่อยครั้งว่าอยู่ร่วมกับกลุ่มนักค้ายาเสพติด เมื่อมีการตรวจพบว่าทรัพย์สินของครอบครัวนี้ มีกัญชาอยู่จำนวนมาก เธอจึงถูกควบคุมตัวพร้อมสมาชิกของครอบครัวที่เหลือ Ms.Teresa ถูกจุดเข้ามาพร้อมเพื่อนที่เหลืออยู่ของเธอจากข้อเท็จจริงที่ว่าเธอเคยถูกคุมขังในเรือนจำด้วยคดียาเสพติดมาก่อนแม้ว่าจะไม่พบยาเสพติดในตัวเธอเลยก็ตาม

Ms.Teresa สาบานว่า เธอไม่ได้เข้าไปค้ายาเสพติดอีก และครอบครัวที่เธอไปอยู่ด้วยซึ่งขณะนี้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำก็ยืนยันว่า เธอไม่ได้ทำงานค้ายาเสพติดด้วย หลังจากที่ถูกคุมขังในเรือนจำอยู่หลายปี Ms.Teresa ต้องการให้ครอบครัวกลับไปอยู่ร่วมกันอีก และจะไม่ยอมเอาอิสรภาพของเธอไปเสี่ยงอีก อย่างไรก็ตาม ตอนนี้เธอยังถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำอีกครั้ง และคดีของเธอยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของอัยการอยู่

คดีของ Ms.Teresa เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การริเริ่มในการให้อภัยโทษในประเทศ Ecuador อาจไม่ได้ไปได้ไกลอย่างเพียงพอ นักโทษส่วนใหญ่ถูกคุมขังในเรือนจำเป็นเวลานาน หลุดออกไปจากสังคม ไม่มีที่ไปเมื่อถูกปล่อยตัวออกจากเรือนจำส่วนใหญ่แล้วสมาชิกในครอบครัวหรือผู้ที่คุ้นเคยอยู่ในวงการค้า ยาเสพติด ผู้ที่ได้รับการอภัยโทษเมื่อถูกปล่อยตัวจากเรือนจำมักไม่มีเงิน และโดยข้อเท็จจริงที่พวกเขาถูกคุมขังในเรือนจำมานานจะเป็นอุปสรรคในการหางานทำ การให้อภัยโทษครั้งใหม่เป็นของขวัญแก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ร้อนจากกฎหมายยาเสพติดที่เข้มงวดโหดร้าย อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีโปรแกรมสำหรับผู้เพิ่งได้รับการปล่อยตัวออกมาใหม่ในประเทศ Ecuador แล้วผู้พ้นโทษที่ได้รับประโยชน์เหล่านี้จะไปที่ไหนและจะอยู่รอดหรือไม่?

สรุป

การอภัยโทษให้แก่ผู้ล้าเลียงยาเสพติดหรือมือขนยาเสพติด รายย่อยที่เสนอโดยรัฐบาลประเทศ Ecuador และสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ความเห็นชอบด้วยอำนาจเต็มสภาพเป็นตัวอย่งที่ดีที่ปฏิบัติได้ และมีคุณค่าที่จะนำไปปรับใช้ในประเทศอื่น

การอภัยโทษนี้แสดงให้เห็นถึงกลุ่มคนที่ถูกทอดทิ้งจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังเป็นการยอมรับรู้ถึงคุณลักษณะของกฎหมายควบคุมยาเสพติดที่เข้มงวดทารุณซึ่งใช้ในประเทศแถบภูมิภาคนี้

มาตรการนี้ยังเป็นที่โต้แย้งอยู่เพราะว่าเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับ การลักลอบค้า/ลำเลียงยาเสพติด อย่างไรก็ตาม ในที่สุดก็ยอมรับรู้ว่าเป็นพื้นที่สีเทาเมื่อบุคคลที่มีต้นกำเนิดที่ด้อยต่ำ ยากจน/มีทรัพยากรน้อย เป็นผู้ลักลอบลำเลียงยาเสพติด การลงโทษบุคคลเหล่านี้ โดยไม่ได้ให้ทางเลือกใดๆ แก่พวกเขาเป็นความไม่เป็นธรรมและไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่ได้กระทำให้

มาตรการใหม่ในประเทศ Ecuador ก็อาจเสียไปได้ ถ้าไม่มีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสารที่ควบคุม ในเวลาเดียวกัน ในประเทศอื่นในภูมิภาคนี้ประเทศ Ecuador ก็สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้รัฐบาลของประเทศอื่นๆ ที่ต้องการปลดปล่อยตัวเองจากจากภาระอันหนักหน่วงที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสารที่ถูกควบคุม

สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 8
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 5140-1 โทรสาร 0 2143 8245
www.kamlangjai.or.th

Office of the Affairs under the Royal
Initiatives of HRH Princess Bajrakitiyabha
Ministry of Justice

The Government Complex, Rajaburi Direkiddhi Building, fl.8
Chaeng Wattana Rd., Lak-si Bangkok 10210 Thailand
Tel. (+66) 2141 5140-1 Fax. (+66) 2143 8245